

Skötselplan för Naturreservatet Vännet i Laholms kommun.

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet med reservatet är att bevara och stärka den biologiska mångfald som är knuten till lövskogsmiljöerna. Skyddet skall slå vakt om nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter och skapa långsiktig potential för naturvärdena att utvecklas i övriga delar av reservatet.

Syftet skall nås genom att:

- avveckla granbeståndet enligt skötselplanen och låta förnyringen av lövträden ske naturligt,
- kontinuerligt röja bort gran,
- utöver röjning av granar lämna området för fri utveckling så att mängden död lövved och antalet gamla och grova lövträd ökar,
- beakta ny kunskap om skötsel eller arters ekologi i den löpande skötseln,

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Vännet
Skyddsform	Naturreservat
Län	Halland
Kommun	Laholm
Socken	Veinge
Naturgeografisk region	Området ligger i gränzonen mellan Södra Hallands kustland (region 10) och Sydsvenska höglandets myrrika västsida (region 11).
Fastighet	Göstorp 3:46
Ägare	Staten, Naturvårdsverket
Lägesbeskrivning	2,5 till 3 km NV om Mästocka samhälle
Mittkoordinater i Rikets nät	y=6279514, x=1340339
Areal	20,0 hektar
Nyttjanderätter	Jakträttsupplåtelse
Förvaltare	Länsstyrelsen i Hallands län

Markslag och naturtyper	(hektar)
<u>Skogstyper enligt KNAS¹</u>	
Tallskog	0,4
Granskog	1,8
Lövblandad barrskog	7,3
Ädellövskog	7,9
Triviallövskog med ädellövinslag	1,9
Myr	0,7
<u>Lövskogstyper enligt naturvårdsverket²:</u>	
Boskog av ristyp	
Sekundär lövskog, friska och torra typer	
Ek-bok-björkskog	
Prioriterade bevarandevärden	
<u>Naturtyper i EU:s Habitatdirektiv:</u>	
Näringsfattig boskog (9110)	
<u>Arter:</u>	
(se bilaga 3)	
VU = Sårbar art	1, Skirmossa (<i>Hookeria lucens</i>)
NT = Missgynnad art	10
REG = Regionalt intressant art	1
ÖVR = Arter av övrigt intresse	0

¹Kontinuerlig Naturtypskartering av Skyddade områden. ² Löfgren & Andersson, 2000

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt Malmström (1939) låg Vänet på 1600-talet mitt inne i ett större lövskogsområde som var 3 kilometer i öst-västlig riktning och ungefär en mil i nord-sydlig riktning. Trots det är det mycket tänkbart att området användes som bete, eftersom skogsbete var vanligt då.

På 1700-talet hade skogen i Halland fragmenterats betydligt jämfört med 1600-talet. Malmströms karta från 1700-talet över Vänet är lite svårtydd, men enligt en annan

2006-12-18

karta från 1778 var Vännen fortfarande helt skogsklätt, utom den lilla myren längst i norr. Skogsområdet som Vännen låg i hade däremot krympt till ungefär 2,5 x 4 kilometer, dessutom hade man röjt mark utmed Brostorpaån, vilket gjorde att Vännen låg precis i kanten av den slutna skogen. Att Vännen låg nära öppen mark gör det ännu mer troligt att det betades.

På 1800-talet hade skogen i Hallands inland fragmenterats ännu mer och det stora skogsområde som Vännen legat i hade nu splittrats upp i flera mindre områden. Vännen var nu bara skogsbeväxt i sin västligaste fjärdedel. Troligen användes området mer intensivt som betesmark än innan. Granskogen hade börjat sin vandring in i Halland och befann sig nu ungefär en halv mil österut.

På 1920-talet var Vännen skogsbeväxt igen. En möjlig orsak till det kan vara att betet kan ha upphört, men det är inte säkert, man ser nämligen ännu idag träd som varit tydligt påverkade av bete i sin ungdom. Det var lövskogen som brett ut sig igen, men barrskogen hade närmast sig så mycket att den fanns bara hundra meter norrut. Det fanns en del tall längst i väst i reservatet.

Idag domineras ungefär 40 procent av Vännen av bok, vilket även är ett dominerande trädslag i det närliggande naturreservatet Göstorps skog. Björk och tall är också mycket vanliga trädslag på Vännen, speciellt i västra fjärdedelen, som är en gles skog som ger ett intryck av att ha varit betat under relativt sen tid. Merparten av skogen på reservatet bedöms vara 100 år eller äldre, över 75 procent av arealen bedöms vara äldre än 80 år.

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska och kulturhistoriska bevarandevärden

I den djupaste svackan rinner en bäck genom reservatsområdet, för att ett par hundra meter norrut ansluta till Brostorpaån. Vid bäcken fann man 2006 skirmossa, som är klassad som sårbar (VU) i rödlistan. Den hittades även 1979, -96 och -97, fast då 150 meter uppströms reservatet. Den har bara hittats på 18 platser i Halland, och på 85 platser i hela landet och finns sannolikt på mindre än 100m² i hela landet, enligt en inventering som gjordes 2005. Tyvärr återfanns den inte på lokalen uppströms Vännen, men eftersom lokalen inte har ändrats så finns den troligen kvar ändå. Skirmossan missgynnas starkt av uttorkning och tål därmed inte storskaliga störningar, t.ex. närliggande hyggen, däremot kan småskaliga störningar som rotvältor ge den nya ytor att sprida sig till. Under 2006 tas ett åtgärdsprogram för bevarande av skirmossan fram.

Bäcken och svackan är klassad som nyckelbiotop och i den har man även hittats alsidenmossa (NT), skuggmossa (NT) och dunmossa (NT), vilket gör svackan till en topplokal för mossor. Dock ingår inte hela nyckelbiotopen i reservatet.

Väster om bäcken ligger ytterligare en nyckelbiotop med hedbokskog. Där hittade man 1997 liten lundlav (NT), bokfjädermossa (NT), bokkantlav (NT), bokvårtlav (NT) och stor knopplav (NT). Utöver nyckelbiotoperna är över hälften av reservatet utpekad som objekt med naturvärden av Skogsvårdsstyrelsen (SVS) i nyckelbiotopsinventeringen.

Ungefär fyra femtedelar av området är utpekad som nyckelbiotop eller naturvärdesobjekt och de olika delarna har ganska gott om till mycket gott om död ved i olika former. Här finns alltså goda förutsättningar för vedlevande svampar och insekter. Dessutom har man konstaterat häckning för mindre hackspett (NT) i en av nyckelbiotoperna, den kräver döda lövträd för att häcka.

Geovetenskapliga bevarandevärden

Berggrunden består av, en i Halland ganska ovanlig, fältspatrik, röd gnejs. Det finns ingen jordartskarta över området, men troligen är det någon form av morän. Området ligger över högsta kustlinjen.

Friluftsliv

Hallandsleden passerar genom Vännen ungefär 50 meter öster om bäcken där man funnit skirmossa, det är viktigt att leden underhålls så att området hålls tillgängligt för besökare.

2.4 Prioriterade bevarandevärden

Skyddet är i första hand till för att säkerställa nyckelbiotoperna med sina rödlistade arter, men även för att skapa möjligheter för arter att sprida sig inom och till reservatet från närliggande områden, framför allt naturreservatet Göstorp skog. Detta skall ske genom att lövskogen får utvecklas utan inslag av gran, och att skogen i fuktsvackorna får behålla sin naturliga hydrologi.

2006-12-18

2.5 Litteratur

Bengtsson, S. 1999. Tempererad lövskog i Halland i ett europeiskt perspektiv - ekologi, naturlig dynamik och mänskliga störningar. Information från Länsstyrelsen Halland. Meddelande 1999:1.

Fritz, Ö. 2000. Förteckning över rödlistade och regionalt intressanta arter i Hallands län 2000. Information från Länsstyrelsen Halland. Meddelande 2000:12.

Löfgren, R. & Andersson, L. (red.). 2000. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker. Naturvårdsverkets rapport 5081.

Löfroth, M. (red.). 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverkets förlag.

Malmström, C. 1939. Hallands skogar under de senaste 300 åren. Meddelande från Statens skogsförsöksanstalt 31: 171-300.

SGU. 1986. Berggrundskarta över Hallands län. SGU Ser. Ah nr 8, Specialkarta 1.

Stenström, M. 2006. Återinventering av skirmossa, *Hookeria lucens*, i Sverige samt en undersökning av dess habitatkrav och spridningsförmåga. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 2006:16

3. Indelning i skötselområden

© Lantmäteriet, 2005. Ur GSD Ortofoto, 106-2004/188-N

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

De högst prioriterade kvalitetsmålen för området är utbredningen av ädellövkogen och en säkerställd föryngring av bok samt en naturlig hydrologi.

- Bok- och triviallövkogen skall utvecklas fritt utan inslag av gran så att det blir kontinuerligt tillgång på gamla lövträd samt högstubbar och lågor av lövträd. Granröjning skall påbörjas senast 2010.
- Huvuddelen av skogen skall vara bokdominerad lövnaturskog.
- I det område som idag (2006) är granplantage skall granbeståndet avvecklas senast 2010 så att förutsättningar för lövskog skapas.
- Reservatets hydrologi skall vara naturlig.

4.2 Skötsel mål och föreskrifter för skötsel

Nedan anges målsättningen och principerna för skötseln av de olika områdena. Intäkter av utfallande gagnvirke, som avverkas med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren. Förnyelsen av skogen efter avverkningarna skall ske genom naturlig förnyring. Om det av någon anledning misslyckas, kan länsstyrelsen aktivt plantera skog, och då i första hand bok.

Skötselområdesnummer motsvarar numren på kartan ovan.

Skötselområde 1. - 5,20 hektar.

Beskrivning: Blandlövsskog (björk, bok och ek) med mycket tall och ett fåtal grova granar. Man kan se flera flerstammiga träd och döende enar vilket visar att det varit öppnare förut. Här betades troligen en bra bit in på 1900-talet. Boken förnygrar sig i skuggan av de andra träden. Relativt nyligen (troligen i stormen i januari 2005) har ett flertal stora tallar fallit.

Målsättning: Lövnaturskog med inslag av tall, för att senare på naturlig väg bli bokskog med naturlig dynamik.

Åtgärd: Granröjning vart tionde år med start senast 2010, i övrigt fri utveckling. Man kan spara alla granar som har en brösthöjdsdiameter större än 40 centimeter.

Skötselområde 2. - 6,10 hektar.

Beskrivning: Ungefär 100-årig bokskog, längst i söder med relativt stort inslag av björk och ek. Man kan se spärrgreniga bokar, vilket tyder på att området tidigare varit öppet och betat. Här finns ett flertal grova bokhögstubbar, men även gott om död ved av andra typer.

Målsättning: Bokskog med naturlig dynamik. Andelen bok skall vara minst 70 procent.

Åtgärd: Granröjning vart tionde år med start senast 2010, i övrigt fri utveckling.

Skötselområde 3. - 1,10 hektar.

Beskrivning: Området består av den nordostligaste tredjedelen av en nyckelbiotop. Nyckelbiotopen består i en skogsback som rinner fram i en fuktig ravin. De relativt branta sidorna på ravinen åstadkommer källflöden som översilar vegetationen på väg till bäcken. Skogen i ravinen är flerskiktad och olikåldrig. Skötselområdets sydöstra halva

utgörs av ett kärr, som är glest bevuxen med tall och al. I den nordvästra halvan av skötselområdet är marken fastare och skogen är tätare och består av tall, björk och en del ganska ung gran. I den nordvästra halvan hittades skirmossa 2006.

Målsättning: Relativt tät och fuktig lövnaturskog med inslag av tall. Andelen lövträd skall vara minst 70 procent.

Åtgärd: Røjning av gran vart tionde år med start senast 2010, i övrigt fri utveckling. De granar som växer inom två meter från bäcken skall inte avverkas utan bara toppas så att ett par meter med grenar återstår. Anledningen till det är att de skall fortsätta att skugga skirmossan, men ändå inte tränga undan lövträden runt omkring.

Skötselområde 4. - 2,00 hektar.

Beskrivning: 5 till 90-årig blandskog med mycket tall och lövträd, här växer även en del gran.

Målsättning: Lövnaturskog med ganska stort inslag av tall. På lång sikt förväntas boken ta över. Andelen lövträd skall vara minst 70 procent.

Åtgärd: Granrøjning vart tionde år med start senast 2010, i övrigt fri utveckling.

Skötselområde 5. - 2,70 hektar.

Beskrivning: Ungefär 100-årig bokskog. Man kan se spärrgreniga bokar, vilket tyder på att området tidigare varit öppnare och betat. Här finns ett flertal grova bokhögstubbar.

Målsättning: Bokskog med naturlig dynamik. Andelen bok skall vara minst 70 procent.

Åtgärd: Granrøjning vart tionde år med start senast 2010, i övrigt fri utveckling.

Skötselområde 6. - 1,10 hektar.

Beskrivning: Myr med mycket tall och en del gran och löv, men den centrala delen är trädlös.

Målsättning: Granfri blandskog och myr.

Åtgärd: Fri utveckling med granrøjning vart tionde år med start senast 2010 för att granen inte skall föröka sig så att området blir mindre sankt.

Skötselområde 7. - 1,80 hektar.

Beskrivning: 18-årigt granplantage.

Målsättning: Lövnaturskog med minst 70 procent lövträd.

Åtgärd: Avverkas senast 2010, för att sedan föryngras naturligt. Granröjning skall göras vart tionde år efter avverkningen, i övrigt fri utveckling.

5. Friluftsliv och turism

Hallandsleden passerar genom reservatet precis mitt mellan en bokskogsmiljö med en hel del död ved och en bäckravin med flera rödlistade mossarter. Även om den sträcka som leden går genom reservatet bara är 200 meter så är det ändå en naturskön sträcka. Norr om reservatet fortsätter leden över ett hygge där man kört sönder stigen med skogsmaskiner, en restaurering av leden över hygget skulle öka tillgängligheten av reservatet. I övrigt finns inga leder eller stigar inom reservatet.

Reservatet ligger lite avskilt och kan nog av många uppfattas som en tyst och rogivande plats.

En informationstavla kan lämpligen placeras vid Hallandsleden där den går in i reservatet från norr.

En parkeringsficka skall, enligt överenskommelse med markägaren, iordningställas vid vägen norr om reservatet.

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötselmålen skall göras vart tionde år.

En gemensam uppföljningsplan skall tas fram för länets skogsreservat, vilken kommer att beskriva metodik, val av organismer m.m. som skall följas upp.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

2006-12-18

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Skogliga skötselåtgärder	Enligt skötselplanen	Enligt skötselplanen	Länsstyrelsen	Enligt skötselplanen	Vårdanslag och självfinansiering
Uppföljning av skötsel- och kvalitetsmålen	Vart tionde år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Vårdanslag
Produktion av informationstavla	Snarast	Enligt skötselplanen	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Iordningställande av parkeringsplats	Snarast	Enligt skötselplanen	Länsstyrelsen	1	Vårdanslag
Utmärkning av reservatets gränser	Snarast		Lantmäteriet och länsstyrelsen	1	Naturvårdsverket